

Yorum Türleri

Yorum türleri, yorum yapan makama veya kişiye göre üçe ayrılır.

1. Yasama Yorumu
2. Yargısal Yorum
3. Bilimsel Yorum

Yasama Yorumu

Kanun koyucu tarafından yapılan yorumdur. Kanun koyucu, yaptığı yorum ile mevcut bir kanun hükmünün tatbikatta nasıl anlaşılması gerektiğini bildirir. Yapılan yorum tamamen yeni bir kanun vasfını taşımaz.

Yargısal Yorum

Davaların görülmesi sırasında mahkeme tarafından yapılan yorumdur. Sadece belli bir olayla ilgilidir. Bu yorumlar, kanunları hareketsiz durumdan çıkartıp yeni koşullara uygun hale getirir.

Bilimsel Yorum

Kanun hükmünün, bilim adamları tarafından yapılan yorumudur. Bu yorum tamamen kuramsaldır, hiçbir olay ile ilgili bulunmaz. Bilimsel yorumların mahkemeleri bağlayıcı gücü yoktur.

Yorumlama Yöntemleri

Kanun hükmünü yorumlama yöntemleri üç ana grupta incelenir.

1-) Deneysel Yorumlama Yöntemi

Bu tür yorumlamalarda, kanunun söz ve mantık bakımından anlamının araştırılması esastır. Bunun için kanunda kullanılan kelimelere, ifade tarzlarına, dil kurallarına dikkat edilir.

2-) Tarihsel Yorumlama Yöntemi

Kanunların yorumlanmasında sözcükler oldukça önemli bir yere sahiptir ancak bu yöntem, bununla yetinmenin yeterli olmadığını ileri sürer. Bundan dolayı tarihsel yorumlama yöntemi, kanunlarda sadece metne bağlı kalınmamasını, hazırlık malzemesinin de incelenmesi gerektiğini savunur. Kanunun ilk projeleri, gerekçeleri, yasama organındaki görüşmeye ait tutanaklar hazırlık malzemesi sayılır.

3-) Amaçsal Yorumlama Yöntemi

Bu yönteme "Tartıcı Yorum Metodu" da denir. Kanunun metninin ve hazırlık malzemelerinin önemli olduğunu kabul eder ancak bunların her zaman yeterli olmadığını ileri sürer. Bu görüşe göre kanunlar yorumlanırken kanunun amacı, kanunun ortaya çıkarıldığı zamanın gereksinimleri, devrin görüş ve düşüncelerini de göz önüne almak gerekir.

Yorumlamada Yararlanılan Mantık Kuralları

1-) Örneksime (Benzetme) Yolu (Kıyas)

Belirli bir durum için daha önceden konulmuş olan kuralın, buna benzeyen bir başka durumda da uygulanması durumudur. Kıyas yöntemine başvurulabilmesi için, iki durum arasında ortak noktalar bulunması gerekmektedir. Eğer iki durum arasında yeteri kadar ortak nokta yoksa bu durumda kıyas yöntemine başvurulamaz.

2-) Aksi İle Kanıt Yolu

Kanunlarda herhangi bir durum hakkında hüküm bulunmuyor oluşu, her zaman orada bir boşluk olduğu anlamına gelmez. Kanun koyucu, bu durumu başka bir durumun zıttı olarak gördüğü için bir düzenleme koymamış olabilir.

Örneğin: Medeni kanun, tapuya kayıtlı malların satışının resmi senetle yapılmasını emreder. Tapuya kayıtlı olmayan gayrimenkuller hakkında kanunda bir hüküm bulunmadığından aksi ile kanıt yoluna gidilir ve bunların satışının herhangi bir şekilde tabi olmadığı sonucuna varılır.

3-) Evleviyet Yolu (Yeğleme)

Doğru olan büyük bir şeyin, o şeyin parçaları için de doğru olduğu anlamına gelir. Daha önemli bir durum için kabul edilen hükmün, daha az önemli bir durum için de geçerli olması demektir.

Örneğin: Tarlasına veya arazisine zarar verirken gördüğü, başkasına ait olan kuş ve kümes hayvanlarını öldüren tarla veya arazi sahibi hakkında verilen hüküm, bu hayvanları yalnızca yaralayan (öldürmeyen) kişi hakkında da verilebilir.

Örnek: Trafik kurallarına göre durulması yasak olan bir yerde park yapılması da yasaktır.

Hukukun Temel Kavramları

Kişilik

Hak sahibine, hukuk dilinde kişi denir. Kişiler, hukuk kuralının tanıdığı yetkilerden yararlanan ve yüklediği yükümlerden sorumlu olan varlıklardır.

Kişiler gerçek kişiler ve tüzel kişiler olmak üzere ikiye ayrılır.

Gerçek Kişiler

Modern toplumlarda herhangi bir ayırım yapılmaksızın bütün bireyler kişidir. Bu durum Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve Avrupa İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde geçmektedir. Kişilik, doğumla başlar. Kişi sayılabilmek için tam olarak insan biçim ve yapısında doğması gerekmez. Sadece insan soyundan gelmiş olması yeterlidir.

Gerçek kişilik genelde ölümle sona erer. Bazı durumlarda yargıç kararı ile de gerçek kişilik sona erdirilebilir. Bu duruma kayıplık (gaiplik) kararı denir. Bir kimsenin ölüm tehlikesi içinde kaybolması ya da kendisinden uzun süre haber alınamaması halinde mahkemeden onun kayıp olduğuna dair karar verilmesi istenebilir. Bu durumda gerçek kişilik, mahkeme kararıyla sonlanmış olur.

Not: Türk Hukuku açısından ölüm, beyin ölümüyle gerçekleşmiş olur.

Hak Ehliyeti ve Fiil Ehliyeti

Hak ehliyeti, kişinin hak sahibi olabilme ve borç altına girebilmesidir. Her insan doğduğu andan itibaren hak ehliyetine sahip olur.

Fiil ehliyeti, bir kimsenin kendi fiilleriyle hak edinebilmesi ve borç altına girebilmesidir.

Fiil ehliyetinin üç tane koşulu vardır.

1-) **Ergin (reşit) olmak:** Medeni Kanuna göre 18 yaşını dolduran herkes ergindir.

2-) **Sezgin (mümeyyiz) olmak:** İyiyi kötüden ayırabilme durumuna ulaşmış kimselere sezgin denir. Bu kavram ile bireyin akıllı bir biçimde hareket edebiliyor olması anlatılmak istenmektedir.

3-) Kısıtlı Olmamak: Medeni Kanuna göre akıl hastalığı veya akıl zayıflığına uğrayanların, savurganlık, sarhoşluk gibi nedenlerle kendisini veya ailesini yokluğa düşürenlerin, bir yıl ya da daha çok hapis cezasına uğrayanların yetenekleri kısıtlanır.

Kişiler, hukuki ehliyetlerine göre dört sınıfa ayrılır.

Tam Ehliyetliler: Her türlü işlem ve işlerini tek başlarına yapabilirler. Hak ehliyetleri ve fiil ehliyetleri vardır.

Sınırlı Ehliyetliler: Mülk sahibi olamazlar, vakıf kuramazlar ve bağış yapamazlar (kefil olamazlar).

Tam Ehliyetsiz: Mümeyyiz olmayan (akıl sağlıkları yerinde olmayan) kişiler. Kendilerine vasi atanması gerekir. Belirli işlemleri vasinin onayıyla yapabilirler. Bazı işlemleri hiçbir şekilde yapamazlar. Vasileri, vesayet makamı denetler.

Sınırlı Ehliyetsiz: Mümeyyizdirler. Geçici olarak kısıtlı olan veya reşit olmayan kişilerdir.

Tüzel Kişiler

Belli bir amaca yönelik bazı topluluklara da kişilik tanınmıştır. Bunlara tüzel kişilik denir. Tüzel kişiliklerin kendisini oluşturan kişilerden bağımsız bir kişilikleri vardır. Kendisini oluşturan kişilerin ölmesi halinde tüzel kişilikler son bulmaz. Kendilerine özgü birtakım hak ve yükümlere sahiptirler. Tüzel kişiliklerin hakları, amaçları ile sınırlandırılmıştır. Amacı kalmayan veya amacı sona eren tüzel kişilikler sona erer.

Tüzel kişiliğin kurulması için önce Ticaret Bakanlığından izin alınır, daha sonra Ticari Sicil'e gidilip kaydedilir.

Uluslararası dernek kurmak için Bakanlar Kurulundan izin almak gerekir.

Bazı durumlarda Ticaret Bakanlığının iznine ihtiyaç olmaz. Sadece Ticari Sicil'e kaydettirmek yeterlidir. (Örneğin: Kollektif Ortaklıklar)

Vakıflar, mahkeme siciline kaydedilir.

İstedığımız konuda istediğimiz derneği kurabiliriz. Dernek kurulurken en büyük mülki amirden izin alınır.

Tüzel kişiler, hak ve fiil ehliyetini organları aracılığıyla kullanırlar. Organların yaptığı işlerden tüzel kişilik sorumludur. *** (Burası önemli)

Tüzel kişilerin kendi iradesiyle sonlanmasına **dağılma**, iradesi dışında sonlanmasına **dağıtılma** denir.

Tüzel kişiler dağıtıldığı zaman tasfiye işlemi yapılır. Bütün borçlar ödenir. Tasfiye edildikten sonra kalan mal varlığı benzer amaçlı kurumlara tahsis edilir.

Yönetim kurulu oluşturulamıyorsa, amaçlarına ulaşmışlarsa, kurulurken belirlenen süreye ulaşmışlarsa veya yönetim kurulu toplanamıyorsa tüzel kişilik dağılarak bitirilir.

Kamu Tüzel Kişilikleri, yasayla veya yasanın verdiği yetkilerle kurulur. Yetkileri, amaçlarıyla sınırlandırılmıştır. İradeyle sona ermezler, belirli bir süre için kurulmazlar. Dağıtılması yine yasayla olur.

Tüzel kişilikler özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişilikleri olarak ikiye ayrılırlar.

Özel hukuk tüzel kişileri arasında dernekler, bazı ticari ortaklıklar, vakıflar gibi kuruluşlar yer alır.

Kamu hukuku tüzel kişileri arasında, en başta devlet olmak üzere, belediyeler, köyler, iktisadi devlet teşekkülleri, üniversiteler gibi kamu kurum ve kuruluşları yer alır.

Kişiliği Oluşturan Unsurlar

Ad

Çocuğun çıkarları gözetilerek isim konur. Küçük düşürücü, alay konusu olacak isimler konulamaz. İsim nüfus kütüğüne kaydedildikten sonra ancak mahkeme kararı ile değiştirilebilir.

Bireyin önadının ve soyadının olması zorunludur.

Evlilik dışı bir çocuğa ve anne babadan başkasıyla evlenirse çocuk annesinin kızlık soyadını alır.

Anne babası belli olmayan çocuklara devlet isim verir. Evliliğin sona ermesiyle kızlık soyadı yeniden alınır.

Evlilik ölüm nedeniyle ortadan kalkarsa, dul kalan kadın kocasının soyadını taşımaya devam eder.

Medeni Kanun'da adın korunması esastır.

Kişi, isminin haksız kullanılması durumunda mahkemeye gider, adın kendisine ait olduğunun tespitini ister. Tespit edildikten sonra isminin haksız kullanımını ispat eder. İspat ettikten sonra tazminat davası açar.

Konut

Bir kimsenin konutu, devamlı olarak oturmak niyetiyle oturduğu yerdir. Her zaman gerçekten oturulan yer anlamına gelmez.

Tüzel kişilerin konutu, kuruluş belgesinde yazan yerdir. Kuruluş belgesinde yazan yer ile yönetim faaliyetlerinin yönetildiği yer farklı ise; konut, yönetim faaliyetlerinin yönetildiği yer olarak kabul edilir.

Konutlar dokunulmazdır. Bir konuta girilebilmesi için mahkeme kararı olmalıdır. Eğer gecikmesinde sakınca olan bir durum varsa yetkili kılınan idari makamın yazılı emri sonucunda konuta girilebilir.

Konutlar üçe ayrılır.

1-) İstek Üzerine Seçilen Konut: Medeni Kanun, bir kimsenin sürekli kalma niyeti ile oturduğu yeri konut olarak kabul etmiştir. Bu kuralın iki ögesi vardır: Sürekli kalma niyeti ve oturma. Bir yerde yalnızca oturmak veya bulunmak o yerin konut sayılabilmesi için yeterli değildir. Bunun yanında sürekli kalma niyetinin de olması gerekmektedir. İstek üzerine seçilen konut her zaman değiştirilebilir.

2-) Varsayıma Dayanan Konut: Bir kimsenin konutunu saptama olanağı yoksa, Medeni Kanuna göre o kimsenin oturduğu yer konutu sayılır. Konutları belli olmayanların veya henüz konut edinmemiş olanların buldukları yer (hapisshanede bile olsalar) bi kimselerin konutu kabul edilir.

3-) Bağımlı Kişilerin Konutu: Yasa, kimi kişilere kendi konutlarını seçebilme olanağı tanımamıştır. Bunlar bağımlı kişiler olarak adlandırılırlar. Velayet altında bulunan çocuklar ve vesayet altında bulunan kimseler bağımlı kimselerdir. Bağlı oldukları kimselerin konutları, bağımlı kişilerin konutları sayılır.

Hısımlık **(Bu başlık oldukça önemli)

Kan bağıyla ya da hukuki yollarla elde edilen akrabalıktır.

1-) Soy Hısımlığı (Doğal hısımlık, kan hısımlığı): Ortak soydan gelenlerin oluşturduğu hısımlıktır. Bir kimsenin yukarı doğru anası, babası, dedesi, ninesi ile olan hısımlığı, üst soy hısımlığıdır. Çocuğuyla, torunuyla olan hısımlığı da alt soy hısımlığıdır. Kardeşler, amcalar, teyzeler, dayılar, halalarla olan hısımlık da yan soy hısımlığıdır.

Ana bir baba ayrı veya baba bir ana ayrı olan durumlarda kardeşler arasındaki hısımlık yarım kan hısımlığıdır. (sınavda sorulacak)

Bir kimsenin babası, anası ve çocuğuyla arasındaki hısımlık 1. derecedir.

Dedesi, babaannesi, anneannesi, diğer dedesi, kardeşi ve torunu arasındaki hısımlık 2. derecedir.

Bir kimsenin amcası, dayısı, halası, teyzesi ve yeğeni arasındaki hısımlık 3. derecedir.

Bir kimsenin kuzenleriyle arasındaki hısımlık 4. derecedir.

Medeni kanuna göre 4. dereceye kadar evlenme yasağı vardır. 4. derecedeki hısımlarla evlenilebilir.

2-) Dünür Hısımlığı: İki eş arasında hısımlık olmaz. Eşlerin akrabaları arasında bir hısımlık kurulur. Bu durum dünür hısımlığıdır. Eşlerden birinin akrabalarıyla arasındaki hısımlık kaçınıcı derecedense, diğer eşin akrabalarla hısımlığı da aynı derecedendir.

Evlenmeyle kazanılan hısımlık, evlilik sona erse de devam eder. (Örneğin: Boşanılan kadının annesiyle evlenilemez. Boşandıktan sonra baldızla evlenilebilir :P)

3-) Evlat Edinmeyle Oluşan Hısımlık: Evlat edinildikten sonra evlatlık ile evlat edinen aile arasında 1. dereceden hısımlık oluşur. Diğer akrabalarla arasında bir hısımlık oluşmaz. Evlatlık, evlat edinenin soyadını alır.

Soy hısımlığı kan bağıyla elde edilen akrabalıktır. Dünür hısımlığı ve evlat edinmeyle oluşan hısımlık hukuki hısımlıktır.